

Van: EK-postbus
Onderwerp: FW: Reactie NOvA inzake Voorhang ontwerpbesluit Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000
Bijlagen: MinVenJ+++advies+vreemdelingenbesluit+2000.pdf; ATT00001.htm

Van: "Jaap-Jelle Vollaard"
Aan: "Dooren, mr. W.A.J.M. (Kim) van" <kim.vandooren@eerstekamer.nl>
Onderwerp: Reactie NOvA inzake Voorhang ontwerpbesluit Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000

Geachte griffier van de vaste commissie Veiligheid en Justitie der Eerste Kamer, beste Kim,

Op de website van de Eerste Kamer zag ik dat staan dat uw commissie 11 oktober heeft besloten tot schriftelijke overleg. Dit betreft het agendapunt *Voorhang ontwerpbesluit Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000*.

Een conceptbrief van uw commissie staat voor 25 oktober 2016 geagendeerd.

Eerder heeft de Nederlandse orde van advocaten hierover een brief met reactie gestuurd aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie. Onze reactie hebben we eveneens doen toekomen aan de Tweede Kamer. Dit was bestemd voor hun procedurevergadering van vorige week donderdag

Zou u onze reactie daarom willen doen toekomen aan de leden van uw commissie? Voor het geval ze daar uit willen putten voor de conceptbrief?

Zoals altijd veel dank en met vriendelijke groet,

Jaap-Jelle Vollaard

Nederlandse orde van advocaten
Jaap-Jelle Vollaard
communicatieadviseur politiek
Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag
Postbus 30851, 2500 GW Den Haag

<http://www.advocatenorde.nl>

volg ons op Twitter via @advocatenorde of bezoek ons op LinkedIn, Facebook of Google+

Download de NOvA DilemmApp
in de App Store en Google Play Store.
Kijk op www.advocatenorde.nl/DilemmApp

Ministerie van Veiligheid en Justitie
t.a.v. de heer mr. dr. K.H.D.M. Dijkhoff
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Den Haag, 10 oktober 2016
dossiernummer: 101760
uw kenmerk: 804743
telefoonnummer: +31 (0)70 335 35 27
e-mail: l.korsten@advocatenorde.nl

Betreft: consultatie ontwerpbesluit houdende aanpassing van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 en het Besluit rechtsbijstand- en toevoegcriteria in verband met de invoering van bijzondere procedurele bepalingen in het Vreemdelingenbesluit 2000

Geachte heer Dijkhoff,

Bij brief van 28 september 2016 heeft u de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) ter consultatie voorgelegd het ontwerpbesluit houdende aanpassing van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 en het Besluit rechtsbijstand- en toevoegcriteria in verband met de invoering van bijzondere procedurele bepalingen in het Vreemdelingenbesluit 2000. De NOvA voldoet graag aan uw verzoek en heeft zijn adviescommissie vreemdelingenrecht gevraagd te adviseren.

Bijgaand stuur ik u het advies van de adviescommissie. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere uitwerking te betrekken.

De NOvA brengt dit advies tevens onder de aandacht van de vaste Kamercommissie van Veiligheid en Justitie ten behoeve van haar procedurevergadering op 12 oktober aanstaande, aangezien het bedoelde ontwerpbesluit daar geagendeerd is.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,

mw. mr. R.G. van den Berg
algemeen secretaris

bijlage: advies van de adviescommissie

Binnenadres
Nieuwskade 94
2506 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

ADVIES

Van : adviescommissie vreemdelingenrecht
 Datum : 5 oktober 2016
 Betreft : **Ontwerpbesluit houdende aanpassing van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 en het Besluit rechtsbijstand- en toevoegcriteria in verband met de invoering van bijzondere procedurele bepalingen in het Vreemdelingenbesluit 2000 mogelijke aanpassing BVR**

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft bij brief van 28 september 2016 het voornemen bekend gemaakt in te willen grijpen in het vergoedingensysteem voor rechtsbijstand in asielzaken. Het betreffende ontwerpbesluit is per de genoemde datum tevens aan de Eerste en Tweede Kamer toegezonden in een zogenoemde voorhangprocedure.

De voorgestelde wijzigingen komen er samengevat op neer dat:

1. Voor sommige asielzoekers het recht op gefinancierde rechtsbijstand wordt afgeschaft.
2. Voor rechtsbijstand aan asielzoekers uit landen die door de Staatssecretaris benoemd zijn als zogenaamd "veilig land" nog slechts een vergoeding te geven voor rechtsbijstand van 4 punten (i.p.v. 12 punten).

De Nederlandse Orde van Advocaten is van oordeel dat dit ontwerpbesluit niet dient te worden ingevoerd.

Het ontzeggen van rechtsbijstand aan asielzoekers is een zware aantasting van het systeem, waarvoor geen goede gronden zijn. De minimumnormen die de Europese wetgever heeft gesteld aan rechtsbijstand zullen daardoor in voorkomende gevallen niet gewaarborgd zijn. Bovendien ontstaat daardoor een hybride systeem dat veel lastiger te managen is, en mogelijk uiteindelijk ook kostbaarder is.

Het korten op de vergoeding voor rechtshulp is ongerechtvaardigd, terwijl ook niet te verdedigen valt waarom de Minister deze maatregel wenst in te voeren voordat de Commissie Van der Meer, die nog geen maand voor de toezending van dit ontwerpbesluit is ingesteld¹, haar werk heeft afgerond en advies (óók over deze vergoedingen) heeft uitgebracht.

Ad 1

Het afschaffen van het recht op rechtsbijstand voor sommige asielzoekers staat op gespannen voet met de Procedurerichtlijn (2012/32/EU herzien op 27 juni 2013). In de considerans van de Richtlijn is aangegeven:

"Het is ook in het belang van zowel lidstaten als verzoekers dat ervoor wordt gezorgd dat de behoefte aan internationale bescherming reeds in eerste aanleg correct wordt erkend. Daartoe moeten verzoekers in eerste aanleg kosteloos juridische en procedurele informatie krijgen, rekening houdend met hun bijzondere omstandigheden. Dergelijke informatie moet de

¹ Regeling van de Minister van Veiligheid en Justitie en de Minister voor Wonen en Rijksdienst van 2 september 2016, nr. 778582, houdende instelling van de Commissie evaluatie puntentoekenning gesubsidieerde rechtsbijstand (Instellingsregeling Commissie evaluatie puntentoekenning gesubsidieerde rechtsbijstand)

verzoekers onder andere in staat stellen om de procedure beter te begrijpen en hen op die manier helpen de betrokken verplichtingen na te komen." (art 22 Considerans Procedurerichtlijn).

De rol die de Staatssecretaris voor de advocatuur ziet en diens visie op de achtergrond van het recht op kosteloze rechtsbijstand is te beperkt. Die rol komt ook naar voren bij de verzoeken om gezinshereniging, die mogelijk voortvloeien uit een inwilliging van de aanvraag. Juist daarbij is het van eminent belang dat de gehoren correct zijn nabesproken door de advocatuur, zodat zich in het vervoltraject van de na-reis geen onverwachte obstakels voordoen. Hetzelfde geldt ten aanzien van de gegevens die moeten worden opgenomen in de Basisregistratie personen bij documentloze asielzoekers. Opname van deze gegevens wordt in zulke gevallen gebaseerd op de inhoud van de asielgehoren. Gelet op de langdurige effecten van de beslissingen ter zake en gelet op het belang van de openbare orde, kan in deze zaken niet met een minder zorgvuldige procedure worden volstaan dan het niveau van de procedure waaraan alle andere asielprocedures voldoen.

Ook vanuit een ander perspectief is het ontwerpbesluit in strijd met de procedurerichtlijn. Artikel 25 van de Considerans bevestigt dat rechtsbijstand door een rechtshulpverlener die een vertrouwensband met de asielzoeker heeft essentieel is voor het goed doorlopen van de procedure en het verstrekken van adviezen hoe die procedure te doorlopen. Bij uitstek is dit een taak voor de advocatuur, die hierin is gespecialiseerd, en waarop (kwetsbare) asielzoekers, die tot dan toe zijn aangewezen op informatie van onbetrouwbare reisagenten en die dikwijls niet weten in hoeverre zij een keuze moeten maken tussen wat door de reisagenten is verteld en wat de Nederlandse overheid hen voorhoudt², moeten kunnen leunen.

"Teneinde ervoor te zorgen dat personen die bescherming behoeven als vluchteling in de zin van artikel 1 van het Verdrag van Genève of als persoon die voor subsidiaire bescherming in aanmerking komt, correct als zodanig worden erkend, moet elke verzoeker, daadwerkelijk toegang hebben tot de procedures, in de gelegenheid worden gesteld met de bevoegde autoriteiten samen te werken en te communiceren om de voor zijn zaak relevante feiten uiteen te zetten, en over voldoende procedurele waarborgen beschikken om zijn rechten in alle fasen van de procedure te doen gelden. Voorts moet de procedure voor het onderzoeken van een verzoek om internationale bescherming de verzoeker normaliter ten minste het volgende geven: het recht om te blijven in afwachting van een beslissing van de beslissingsautoriteit; toegang tot de diensten van een folk om de eigen zaak uiteen te zetten in geval van een onderhoud met de autoriteiten; de mogelijkheid om contact op te nemen met de Hoge Commissaris voor de vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) en met organisaties die advies of counseling geven aan personen die om internationale bescherming verzoeken; het recht op passende kennisgeving van een beslissing en de redenen voor die beslissing in feite en in rechte; de mogelijkheid om een juridisch adviseur of andere raadsman te raadplegen; het recht om op beslissende momenten in de procedure te worden ingelicht over zijn rechtspositie, in een taal die hij begrijpt of waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat hij deze begrijpt; en, bij een negatieve beslissing, het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel bij een rechterlijke instantie." (art 25 Considerans Procedurerichtlijn).

Op dit moment geeft Nederland nog uitvoering aan artikel 20 lid 2 van de Procedurerichtlijn waarin, als uitzonderingsbepaling op artikel 19, staat dat lidstaten ook kunnen voorzien in kosteloze

² Overigens een overheid die stelt een restrictief toelatingsbeleid te willen voeren, en die bij asielzoekers over het algemeen niet de indruk weet te wekken dat zij het belang van de asielzoeker dient.

rechtsbijstand en/of vertegenwoordiging in eerste aanleg. Zou rechtsbijstand worden afgeschaft voor een deel van de asielzoekers, dan moeten wel alsnog de voorzieningen worden getroffen die in artikel 19 van de Procedurerichtlijn staan beschreven: kosteloze juridische en procedurele informatie, die ten minste inlichtingen over de procedure omvat die zijn toegesneden op de bijzondere omstandigheden van de verzoeker. In deze bijstand is in het voorstel niet voorzien. Nu wordt door de verleende rechtsbijstand voorzien in het in artikel 17, derde lid, van de procedure omschreven recht, om aanvullingen en correcties aan te brengen op het gehoor. Het voorstel voorziet ook niet in een mogelijkheid voor de asielzoeker om dit te doen. Voorts geldt dat in de Procedurerichtlijn de verplichting is opgenomen voor het bieden van kosteloze rechtsbijstand aan bepaalde categorieën asielzoekers zoals onbegeleide minderjarigen die, als het ontwerpbesluit van kracht zou worden, in Nederland uitgesloten zouden worden van rechtsbijstand in de asielprocedure, hetgeen een directe schending van het EU-recht oplevert.³ Het voorstel biedt geen uitzonderingsmogelijkheden om aan deze categorieën wel rechtsbijstand te verlenen.

De noodzaak om in de bedoelde zaken rechtsbijstand uit te sluiten, ziet de NOvA niet. Voor de verwerking van het aantal aanvragen is het niet nodig. De NOvA wijst erop dat de behandeling van de aanvragen van asielzoekers die eventueel voor een afhandeling in spoor 3 of 5 in aanmerking zouden komen, niet wordt belemmerd of vertraagd door de inzet van de asieladvocatuur. Het tempo waarmee de wachtlIJst kan worden weggewerkt is enkel afhankelijk van de capaciteit van de IND: eerste en nadere gehoren zullen sowieso moeten worden afgenomen, ongeacht of deze worden nabesproken door advocaten. Het belangrijkste doel van de eventuele invoering van spoor 3/5 (een snellere verwerking van de hoge instroom aan asielzaken door met name de burgeroorlog in Syrië) wordt dus met de in het ontwerpbesluit gerioemde maatregel niet gediend.

Daarbij zij erop gewezen dat het presenteren van het ontwerpbesluit nagenoeg samenvalt met de afschaffing van de weekendopenstelling in de AC's per 1 oktober 2016. Kennelijk acht de Staatssecretaris het niet meer nodig om de asielaanvragen 7 dagen in de week te verwerken, een schema waaraan de asieladvocatuur overigens loyaal heeft meegewerkt. Als er inmiddels minder urgentie bestaat en de Staatssecretaris besloten heeft dat er minder hard hoeft te worden gewerkt, kan het argument dat nu wordt aangevoerd, namelijk dat versnelling van de procedure noodzakelijk is, niet gelden.

Er zij daarnaast op gewezen dat om voldoende capaciteit te bieden aan de zijde van de advocatuur investeringen zijn gedaan, zoals om- of bijscholingen van advocaten die eerder niet in het asielrecht actief waren, en dat de maatregel die in het ontwerpbesluit wordt verwoord ertoe zou leiden dat die investeringen voor niets zijn gedaan en zelfs een probleem zouden kunnen creëren van overcapaciteit. Hoewel het belang van de rechtzoekende voorop staat, mag ook dit aspect niet uit het oog worden verloren.

Het voorgestelde beleid is een uitwerking van de in de brief van staatssecretaris Dijkhoff aan de Tweede Kamer d.d. 27 november 2015 aangekondigde 'Maatregelen hoge instroom asiel'. De NOvA heeft reeds op 30 november 2015 op de aangekondigde maatregelen gereageerd en gewezen op het belang van adequate rechtsbijstand in voorzienbaar inwilligbare aanvragen.⁴ Hierin zijn nog nadere, reeds eerder gegeven redenen opgenomen waarom de NOvA van oordeel is dat het onthouden van kosteloze rechtsbijstand in strijd is met de Procedurerichtlijn. Ook heeft

³ zie artikel 25 lid 1 sub b

⁴ <https://www.advocatenorde.nl/advocaten/juridische-databank/details/wetgevingsadviezen/7090>

de NOvA daarbij gemotiveerd aangegeven waarom rechtsbijstand niet kan worden uitgesteld tot de intrekkingprocedure.

De NOvA is - in aanvulling op het voorgaande - van mening dat een dergelijk ingrijpende wijziging van het recht op rechtsbijstand niet thuis hoort in een Koninklijk Besluit, maar dat daaraan een procedure vooraf hoort te gaan waarbij de formele wetgever wordt betrokken. Indien een deel van de asielzoekers buiten het systeem van gefinancierde rechtsbijstand wordt gehouden, zou dit op zijn minst in een wet in formele zin dienen te worden vastgelegd, in een procedure waarin alle waarborgen die daarvoor zijn in acht worden genomen.

Ad 2

De Staatssecretaris trekt de vergoeding voor asielzoekers uit een zogenaamd veilig land gelijk met die voor asielzoekers die al ergens anders een asielstatus hebben. Dat staat in artikel I, onderdeel B, aanhef en lid 2. Artikel 5a BVR wordt uitgebreid. Dit komt neer op een verlaging van de vergoeding tot één derde (van 12 naar 4 punten).

Dit voornemen lijkt misschien op het eerste gezicht logisch, maar dat is het niet. De oorspronkelijke regel (artikel 5a BVR vierde lid) was er voor mensen ten aanzien waarvan *niet meer hoeft te worden gekeken naar de asielmotieven*.

In artikel 3.109ca, vierde lid, van het Vreemdelingenbesluit wordt ook een verkorte procedure besproken voor deze categorie.

Voor vluchtelingen die een land ontvluchten dat op de lijst van zogenaamd veilige landen staat, geldt het voorgaande echter niet. Dit blijkt ook uit de laatste zin van het vierde lid: "Indien Onze Minister voornemens is de aanvraag kennelijk ongegrond te verklaren met toepassing van artikel 30b, eerste lid, onder b, van de Wet, wordt de vreemdeling tevens in de gelegenheid gesteld zijn asielmotieven uiteen te zetten." Dat betekent dat er in beginsel voor advocaten in dergelijke zaken wel degelijk een rol is, namelijk om het asielrelaas door te nemen en op geloofwaardigheid en zwaarwegendheid te beoordelen, en dat oordeel naar voren te brengen als rechtsbijstandverlener. Als die opdracht en dat werk er wél is, zal er niet redelijkerwijs besloten kunnen worden om voor wat betreft de vergoeding te doen alsof het er níét is.

Opgemerkt zij dat in zaken als deze juist méér werk van de rechtsbijstandverlener wordt verwacht, omdat de rechtzoekende (de asielzoeker uit het zogenaamd veilige land) al met 1-0 achter staat. Dat is ook de strekking van de eerste uitspraak van de Raad van State over het plaatsen van Albanië op de lijst met veilige landen.⁵ De Afdeling bestuursrechtspraak overwoog:⁶

"3.1.1. In artikel 3.37f, derde lid, van het VV 2000 staat dat de landen die met inachtneming van het eerste en tweede lid zijn aangewezen als veilige landen van herkomst in de zin van artikel 3.105ba, eerste lid, van het Vb 2000, zijn opgenomen in bijlage 13 van het VV 2000. Bijlage 13 maakt dus deel uit van artikel 3.37f van het VV 2000 en is daarom, net als dit artikel, een

⁵ ABRvS 14 september 2016, nr 201603036/1/V/2, ECLI:NL:RVS:2016:2474

⁶ Kort samengevat: de vreemdeling moet in de individuele procedure bestrijden of de beslissing dat een land op de lijst van veilige landen staat vermeld terecht is. Als het land inderdaad als veilig land diende te worden aangemerkt, dan laat dit onverlet dat een vreemdeling aannemelijk kan maken dat een land voor hem, gelet op zijn specifieke omstandigheden, niet veilig is. Wegens voormeld rechtsvermoeden zal daarbij een hoge drempel gelden, maar dit laat onverlet dat de SvV&J hetgeen een vreemdeling aanvoert over zijn specifieke individuele omstandigheden in elk concreet besluit zal moeten onderzoeken en hierop gemotiveerd zal moeten ingaan (zie r.o. 4.).

algemeen verbindend voorschrift, zoals ook in de conclusie van de staatsraad advocaat-generaal wordt uiteengezet.⁷

"3.2. Omdat de regeling van 10 november 2015 een algemeen verbindend voorschrift is, kan daartegen ingevolge artikel 8:3, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb geen beroep bij de bestuursrechter worden ingesteld. Dit betekent niet dat de rechtmatigheid van de regeling met de aanwijzing van een bepaald land als veilig land van herkomst niet door de bestuursrechter kan worden getoetst. De bestuursrechter kan dit namelijk wel als de regeling is toegepast in een besluit op een aanvraag van een vreemdeling om hem een verblijfsvergunning asiël te verlenen en de vreemdeling de rechtmatigheid van die regeling in zijn beroep tegen dat besluit aan de orde stelt (de zogenoemde exceptieve toetsing)."

en

"3.13. Mede met het oog op andere zaken waarin het concept veilig land van herkomst aan de orde is, en gelet op hetgeen de staatssecretaris ter zitting bij de Afdeling naar voren heeft gebracht (zie onder 3.4.2.), overweegt de Afdeling daarnaast het volgende over de manier waarop een vreemdeling de algemene veiligheidssituatie aan de orde kan stellen. Dit moet los worden gezien van de manier waarop een vreemdeling uit een veilig land van herkomst aannemelijk kan maken dat dit land voor hem persoonlijk niet veilig is. Dat komt hierna onder 4. aan de orde."

"3.13.1. Volgens vaste rechtspraak van de Afdeling worden het onderzoek naar en de beoordeling van asielmotieven verricht tegen de achtergrond van de veiligheidssituatie in het land van herkomst.⁸ De staatssecretaris heeft ter zitting bij de Afdeling desgevraagd bevestigd dat hij steeds de asielmotieven van een vreemdeling onderzoekt en beoordeelt, ook al werpt hij een vreemdeling artikel 30b, eerste lid, aanhef en onder b, van de Vw 2000 tegen."

"3.13.2. Daarom, en omdat vaak enige tijd is verstreken tussen de aanwijzing en de mede op basis daarvan genomen individuele asielbesluiten, kan een vreemdeling een standpunt van de staatssecretaris over de veiligheidssituatie in zijn land van herkomst ook op de in asielzaken gebruikelijke manier bestrijden in het kader van het onderzoek naar en de beoordeling van zijn asielmotieven. Een vreemdeling hoeft dus niet, anders dan waarvan de vreemdelingen in hun reactie op de conclusie lijken uit te gaan, steeds of uitsluitend de aanwijzing van een land als veilig land van herkomst bij algemeen verbindend voorschrift aan de orde te stellen om de veiligheidssituatie in zijn land van herkomst in algemene zin door de bestuursrechter te laten toetsen. De bestuursrechter in asielzaken hoeft dus ook niet in elke zaak over het begrip veilig land van herkomst de aanwijzing van dat land op de lijst van veilige landen van herkomst exceptief te toetsen op de manier zoals dat in deze uitspraak gebeurt."

3.13.3. De mogelijkheid voor een vreemdeling om desgewenst alleen de voor zijn asielbesluit relevante veiligheidssituatie in zijn land van herkomst, dat wil zeggen de situatie ten tijde van het besluit of daarna⁹ aan de orde te stellen, dus los van de aanwijzing als veilig land, brengt ook mee dat de staatssecretaris zijn standpunt over die veiligheidssituatie in algemene zin - op

⁷ zie de uitspraken van de Afdeling van 18 november 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3510 en ECLI:NL:RVS:2015:3514 en 1 juni 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1526 en punten 5.2-5.4 van de conclusie

⁸ uitspraken van 18 december 2013, ECLI:NL:RVS:2013:2422 en 27 februari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:780

⁹ vergelijk de uitspraken van de Afdeling van 28 mei 2010, ECLI:NL:RVS:2010:4061 en 1 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1104

*de in asielzaken gebruikelijke manier - nader moet en kan motiveren, tegen de achtergrond van de aanwijzing. Hij kan er daarbij weliswaar van uitgaan dat dit land op het moment van de aanwijzing veilig was, maar zal, met inachtneming van de door hem te bewaken consistentie van beleid, hetgeen een vreemdeling aanvoert over de huidige, voor hem relevante veiligheidssituatie, wel moeten onderzoeken en hierop gemotiveerd moeten ingaan. De bestuursrechter kan deze motivering op de gebruikelijke manier toetsen in het licht van de beroepsgronden van de vreemdeling.*¹⁰

"Persoonlijke situatie van een vreemdeling

*4. Als de bestuursrechter heeft geoordeeld dat de staatssecretaris zorgvuldig heeft onderzocht en deugdelijk heeft gemotiveerd dat een bepaald land als veilig land van herkomst kan worden aangemerkt en een vreemdeling dit niet heeft kunnen weerleggen op de hiervoor geschetste manier, of de aanwijzing van het land als veilig land van herkomst in het geheel niet heeft bestreden, bestaat een algemeen rechtsvermoeden dat vreemdelingen uit dat land geen bescherming nodig hebben. Zoals de staatssecretaris ter zitting bij de Afdeling heeft bevestigd (zie hiervoor onder 3.4.2.) en ook blijkt uit de conclusie van de staatsraad advocaat-generaal (zie punten 5.11-5.16), is het vervolgens aan een vreemdeling om aannemelijk te maken dat dat land in zijn specifieke omstandigheden toch niet veilig is. Een vreemdeling zal daartoe gezien artikel 3.106b, eerste lid, aanhef en onder b, van het Vb 2000 moeten onderbouwen - dat wil gelet op de toelichting van de staatssecretaris ter zitting zeggen aannemelijk maken - waarom hij in zijn geval niet naar dat land kan terugkeren. Wegens het rechtsvermoeden dat de vreemdeling uit een veilig land van herkomst afkomstig is, zal daarbij een hoge drempel gelden. Dit laat echter onverlet dat de staatssecretaris, ook gelet op de artikelen 3:2 en 3:46 van de Awb, hetgeen de vreemdeling aanvoert over zijn specifieke individuele omstandigheden zal moeten onderzoeken en zal moeten motiveren of dit er al dan niet toe leidt dat het betreffende land voor die vreemdeling niet veilig is."*¹¹

Uit de uitspraak van de Raad van State blijkt derhalve dat de rechtsbijstandverlener die een asielzoeker wil bijstaan die uit een land komt dat op de lijst met veilige herkomstlanden is geplaatst, juist méér werk zal hebben dan de advocaat die iemand bijstaat die uit een ander land komt, wil de advocaat trachten de asielzoeker met succes bij te staan. Er moet zowel over de algemene veiligheidssituatie worden gesproken als over de bijzondere aspecten van de zaak, waarom juist deze asielzoeker, óók als de algemene veiligheidsaspecten nog steeds rechtvaardigen dat het land op de lijst is geplaatst, tóch in aanmerking behoort te komen voor internationale bescherming.

Het is duidelijk dat de Staatssecretaris met de plaatsing van een land op de lijst van veilige herkomstlanden het de asielzoeker moeilijker maakt een vergunning te verkrijgen, maar hij maakt het daarmee ook de advocaat niet makkelijker om rechtsbijstand te verlenen. De enige die het makkelijker wordt gemaakt is de IND beslisambtenaar, en de bezuiniging die deze operatie oplevert zal dus ook dáár gevonden moeten worden: in de besparing van kosten van de IND.

Met deze regeling lijkt de Staatssecretaris de advocaat te willen ontmoedigen om rechtsbijstand te verlenen aan asielzoekers uit veilige landen. Maar aan dat streven ligt een onjuist uitgangspunt ten grondslag. De advocaat heeft namelijk bij eerste asielaanvragen niet de vrijheid om een zaak aan

¹⁰ zie de uitspraken van de Afdeling van 27 februari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:780 en 13 april 2016, ECLI:NL:RVS:2016:890

¹¹ zie ook de uitspraak van de Afdeling van 13 april 2016, ECLI:NL:RVS:2016:890

te nemen of te weigeren. De Raad voor rechtsbijstand maakt een rooster en deelt aan iedere advocaat op het rooster een aantal zaken toe. De Staatssecretaris vereenzelvigd hier ten onrechte de asielzoeker met zijn of haar rechtsbijstandverlener.

Indien de Staatssecretaris meent dat er prikkels ingevoerd zouden moeten worden om het aantal asielaanvragen van asielzoekers uit zogenaamd veilige landen te ontmoedigen, dan zal hij zich op die asielzoekers moeten richten en niet op de rechtsbijstandverleners die als gevolg van de minimumnormen die gelden de taak van de overheid krijgen toegewezen die asielzoekers bij te staan.

Tenslotte wenst de NOvA op te merken dat in de voorstellen wederom een bezuinigingsmaatregel in voorzien in de asieladvocatuur. De NOvA heeft reeds eerder aangegeven¹² dat door de opeenstapeling van bezuinigingsmaatregelen advocaten niet meer in staat zullen zijn om voldoende kwaliteit te leveren. Het verlenen van rechtsbijstand dreigt niet of nauwelijks meer kostendekkend te zijn.

Vergoeding van gefinancierde rechtsbijstand is gebaseerd op een vaste forfaitaire vergoeding die is gebaseerd op een gemiddeld aantal uren voor rechtsbijstand. Reeds in opvolgende aanvragen wordt vanuit politiek oogpunt een veel lagere vergoeding toegekend dan het aantal uren dat gemiddeld aan de zaak is gewerkt. De eerdere bezuiniging om minder punten toe te kennen in bezwaar en beroepzaken die kennelijk werden afgedaan is terecht terug gedraaid. Ook de verlaging in de veilige landenzaken vindt niet zijn grondslag in minder werk voor de advocatuur, maar uit ontmoediging van de betrokken vreemdelingen.

Tegenover de reeds ingevoerde maatregelen, waarbij ogenschijnlijk minder bewerkelijke zaken uit het forfait zijn gehaald, heeft nog geen verhoging van het forfait van de vergoeding gestaan. Dit terwijl mag worden verwacht dat het gemiddelde van het aantal uren dat aan de overige asielzaken zou worden besteed omhoog zal gaan, als de minder bewerkelijke zaken een lagere of helemaal geen vergoeding meer opleveren. Door deze maatregelen wordt dat beeld verder verergerd, terwijl met betrekking tot de rechtsbijstand aan asielzoekers uit zogenaamd veilige landen niet eens over de volle lijn kan worden gesteld dat het gaat om minder bewerkelijke zaken.

¹² In onder andere het NOvA position paper bezuinigingen rechtsbijstand,
<https://www.advocatenorde.nl/advocaten/juridische-databank/details/wetgevingsadviezen/123939>